

UNIVERSITY OF KERALA

Thiruvananthapuram

SCHEME & SYLLABUS

For

First Degree Programme

In

SANSKRIT JYOTISHA

Under

Choice Base Credit Semester System

(wef. 2015 Admission-5th Semester onwards,
2016 Admission- 3rd Semester onwards)

(ERT of Jyothisha (Spl.) Complementary Course
First and Second Semester wef. 2017 admission)

(Additional Language Sanskrit for all career related courses
under 2(a) including BPA 2017 admissions)

BA CBCSS Sanskrit Special Jyotisha

Change of ERT – 2017 Admission onwards

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
I	Complementary I	SJ.1131	3	2

INTRODUCTION TO ASTRONOMY

(ज्योतिषशास्त्रप्रवेशः)

Module II- IV

New ERT - अभ्यासदर्शिनी (संस्कृतभारती, बङ्गलूरु) ।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
II	Complementary III	SJ.1231	3	3

SCIENCE IN SANSKRIT

(संस्कृते विज्ञानम्)

Module II

New ERT - Science in Samskrit (Samskrit Bharati, New Delhi) Up to Chapter12 Botany.

Module III&IV

New ERT - कृषिपाराशरः – 1-29 श्लोकाः

B.A. Degree Programme in Sanskrit Jyothisha**2016 Admission onwards**

Sem no	Course Title	Course Code	Name of the Course	L	C
3	Language CourseVI(Eng IV)	EN.1311	English IV	5	4
	Language CourseVII(Adl lang III)	SK.1311.1	Second Language III	5	4
	Foundation course II	SJ.1321	Pañcāngaganitam	4	3
	Core Course III	SJ.1341	Muhūrtacintanam	5	4
	Complimentary Course V	SJ.1331	Praśnaparicintanam	3	3
	Complimentary Course VI	SV.1332	Vēdantasārah	3	3
4	Language CourseVIII(Eng V)	EN.1411	English V	5	4
	Language CourseIX(Adl lang IV)	SK.1411.1	Second Language III	5	4
	Core course IV	SJ.1441	Vyāvahārikaganitam	5	4
	Core Course V	SJ.1442	Janmaprakaranam	4	3
	Complimentary Course VII	SJ.1431	Bhūgōlaparijñanam	3	3
	Complimentary CourseVIII	SS.1432	Sāhityaparcayah	3	3

B.A. Degree Programme in Sanskrit jyothisha**2015 Admission onwards**

Sem no	Course Title	Course Code	Name of the Course	L	C
5	Core course VI	SJ.1541	Grahayōgavicārah	4	4
	Core course VII	SJ.1542	Bhāratīyakālaganasampradāyah	4	4
	Core course VIII	SJ.1543	Grahānam Bhāvāśrayacintanam	3	2
	Core course IX	SJ.1544	Grahaganitam	4	4
	Core course X	SJ.1545	Ratnaparīksha	4	4
	Open course	SJ.1551	Jyōtirganitam	3	2
	Project	SJ.1646	To be submitted at the end of 6 th Semester	3	-
6	Core course XI	SJ.1641	Grahanām Raśyāśrayaphalanirūpanam	5	4
	Core course XII	SJ.1642	Siddhāntatattvam	5	4
	Core course XIII	SJ.1643	Chikitsājyotisham	5	4
	Core course XIV	SJ.1644	Vivāhapatalah	4	3
	Elective	SJ.1661	Vāstuvidyā	3	2
	Project	SJ.1646	To be submitted at the end of 6 th Semester	3	4
Total (Semester 1-6)				150	120

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
III	Complementary VI	SJ.1332	3	3

For Sanskrit Vyakarana

JYŌTIHPRADĪPAH

ज्यतिःप्रदीपः

Aim of the course:

ज्यतिःशास्त्रस्य सामान्यपरिचयः पञ्चाङ्गगणितपरिचयः च।

Objectives of the course:

1. अपरिमितगगनमण्डलस्य परिचयं सम्पादयति।
2. राशीनां नक्षत्राणां च विषये ज्ञानं प्राप्नोति।
3. ग्रहविषयकज्ञानं सम्पादयति।
4. पञ्चाङ्गपरिचयं प्राप्नोति।

Course outline:

- Module I - वेदवेदाङ्गपरिचयः - नेत्रस्थानीयत्वम् - त्रिस्कन्धत्वम्- षडङ्गत्वम् ।
- Module II - द्वादशराशीनां विविधाः संज्ञाः, नक्षत्रविन्यासश्च।
- Module III - ग्रहयोनिविषयाः, ग्रहस्वरूपं, शत्रुमित्रभावः, वर्णादयश्च।
- Module IV - पञ्चाङ्गपरिचयः।

Essential Reading:

- Module I, II - प्रश्नमार्गः (एटक्काट् नम्बूतिरी) (प्रथमाध्याये आद्याः 12 श्लोकाः)
- Module III - लघुजातकम् - 1-4 अध्यायाः।
- Module III - शिशुबोधः (द्वैजकलाधरशर्मा) - आद्याः नव कारिकाः।

General Reading:

1. माधवीयम्।
2. बृहज्जातकम् - प्रथमद्वितीयाध्यायौ।
3. सारावली।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
-------------	--------------	-------------	---	---

IV	Complementary VIII	SJ.1432	3	3
----	--------------------	---------	---	---

For Sanskrit Vedanta

JYŌTIRVIJÑĀNAM

(ज्योतिर्विज्ञानम्)

Aim of the course:

राशिग्रहनक्षत्रादीनां ज्ञानाय । प्रपञ्चस्य विस्तृतत्वस्य अवगमनाय च।

Objectives of the course:

1. अपरिमितगगनमण्डलस्य परिचयं सम्पादयति।
2. द्वादशराशीन् तत्र नक्षत्रविन्यासं च परिचिनेति ।
3. ग्रहविषयकज्ञानं सम्पादयति।
4. होरास्कन्धं परिचिनोति।

Course outline:

- Module I - वेदवेदाङ्गपरिचयः । ज्योतिषस्य नेत्रस्थानीयत्वं, त्रिस्कन्धत्वं, षडङ्गत्वं च ।
- Module II - द्वादशराशिषु सप्तविंशतिनक्षत्राणां विन्यासः।
- Module III - ग्रहाणाम् आधिपत्यं स्वरूपं कारकत्वं च।
- Module IV - तिथिवासरदिपञ्चाङ्गपरिचयः।

Essential Reading:

- Module I - प्रश्नमार्गः (एटक्काट् नम्बूतिरी) (प्रथमाध्याये आद्याः 12 श्लोकाः)
- Module II-III- बृहज्जातकम् (वराहमिहिरः) प्रथमद्वितीयाध्यायौ।
- Module IV - शिशुबोधः (दैवज्ञकलाधरशर्मा) - आद्याः नव कारिकाः।

General Reading:

1. लघुजातकम् (वराहमिहिराचार्यः)।
2. माधवीयम् (माधवाचार्यः)
3. ज्योतिषदीपमाला।
4. सारावली।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
I	Complementary I	SJ.1131	3	2

Change of ERT – 2017 Admission onwards

INTRODUCTION TO ASTRONOMY (ज्योतिषशास्त्रप्रवेशः)

Aim of the course:

ग्रहराशिनक्षत्रादीनां ज्ञानाय, प्रपञ्चस्य विस्तृतत्वस्य अवगमनाय, संस्कृतभाषाशिक्षणाय च।

Objectives of the course:

1. पञ्चाङ्गपरिचयो भवति।
2. ज्योतिषशास्त्र-संस्कृतसम्बन्धम् अवगच्छति।
3. संस्कृतेन आशयानां स्वीकरणाय अभिव्यञ्जनाय च शक्तिं सम्पादयति।
4. संस्कृतेन वाक्यरचनासामर्थ्यं सिद्ध्यति।

Course outline:

Module I - पञ्चाङ्गपरिचयः

Module II - ज्योतिषशास्त्रशब्दपरिचयः - पुंलिङ्गशब्दाः - अ-इ-उ-ऋ-

त-

नकारान्ताः। (चन्द्रः, रविः, गुरुः, सविता, भवत्, आत्मन्)

स्त्रीलिङ्गशब्दाः - आ-इ-ई-उ-ऊ-ऋ-ओ-च-द-शकारान्ताः।

(होरा, तिथिः, घटी, धेनुः, वधूः, मातृ, गो, वाक्, उपनिषद्, दिक्)

नपुंसकलिङ्गशब्दाः - अ-इ-उ-ऋ-तकारान्ताः।

(लग्नम्, वारि, मधु, धाता, जगत्)

सर्वनमशब्दाः - तद्, यद्, एतद्, किम्, अस्मद्, युष्मद्, सर्व।

Module III - क्रियापरिचयः, वाक्यरचना च - भू, अस्, गम्, ज्ञा, पठ्, कृ, वन्द्, एध्

इत्यादीनां लट्, लृट्, लोट्, लङ्, विधिलिङ् लकारेषु रूपाणि।

Module IV - उपसर्गाः, सङ्ख्या, अव्ययानि -क्त्वा, तुमुन्, ल्यप्, क्तवत्, किम्, कुत्र,

कति, कदा, कुतः, कथं, किमर्थम्, अपि, च, अतः-यतः, यदा - तदा, यदि- तर्हि, यावत्-तावत्, कियत्, यथा-तथा, चेत् नोचेत्, किन्तु, किल।

Essential Reading:

Module I - शिशुबोधः (दैवज्ञकलाधरशर्मा) - आद्याः नव कारिकाः।

ModuleII-IV - अभ्यासदर्शिनी (संस्कृतभारती, बङ्गलूरु) ।

General Reading:

1. रूपचन्द्रिका।
2. विभक्तिवल्लरी (संस्कृतभारती, बेङ्गलूरु)
3. माधवीयम् (माधवाचार्यः)
4. पञ्चबोधः।
5. प्रथमदीक्षा (राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, नवदेहली)

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
II	Complementary III	SJ.1231	3	3

Change of ERT – 2017 Admission onwards

SCIENCE IN SANSKRIT

(संस्कृते विज्ञानम्)

Aim of the course:

संस्कृतं केवलं भाषा न विज्ञानानां माध्यममपि इति प्रत्यभिज्ञानम्।

Objectives of the course:

1. प्राचीनभारतीयविज्ञानविषयान् जानति।
2. प्राचीनकाले विज्ञानानामुत्पत्तिविकासादीन् जानाति।
3. भारतीयपारम्पर्यकृषिविज्ञानम् अवगच्छति।
4. मेघभेदादिकम् अवगच्छति।

Course outline:

Module I - विज्ञानस्य उत्पत्तिविकासादयः प्राचीनभारते।

Module II - विज्ञानानां सामान्यविभाजनम्। तत्र प्राचीनभारतस्य योगदानम्।

Module III - पारम्पर्यकृषिविज्ञानं कृषिमहत्त्वं च।

Module IV - कृषिपाराशरानुसारेण मेघानयनं मेघभेदाः वृष्टिविज्ञानम् इत्यादयः।

Essential Reading:

Module I - भारतीयविज्ञानपरम्परा (संस्कृतभारती, नवदेहली) 1-4
अध्यायाः

Module II - Science in Samskrit (Samskrit Bharati, New Delhi)
Up to

Chapter 12 Botany.

Module III&IV- कृषिपाराशरः – 1-29 श्लोकाः

General Reading:

1. प्रैड् ओफ् इन्त्या (संस्कृतभारती, नवदेहली)
2. प्रबन्धसङ्ग्रहः (विश्वसंस्कृतप्रतिष्ठानम्)
3. संस्कृतशास्त्रवैभवम् (राष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्, तिरुपतिः)

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
III	FOUNDATION COURSE II	SJ.1321	4	3

PANCAᅅGAGANITAM

(पञ्चाङ्गगणितम्)

Aim of the course:

नित्यजीवने तिथिवासरनक्षत्रादिव्यवहारः कथमिति ज्ञातुम्।

Objectives of the course:

1. पञ्चाङ्गजातकयोः परिचयं लभते।
2. नक्षत्र-वार-तिथि-करण-योगानाम् गणनापरिचयं प्राप्नोति।
3. जातकगणनपरिचयं प्राप्नोति।
4. जातककुण्डलीनिर्माणसामर्थ्यं प्राप्नोति।

Course outline:

- Module I - पञ्चाङ्गानां विशेषपरिचयः-नक्षत्र-वार-तिथि-करण-योगाः।
Module II - पञ्चाङ्गमनुसृत्य जातकगणनं, तत्कालग्रहस्फुटानयनं च।
Module III - लग्नस्फुटानयनं, भावस्फुटानयनं, जातककुण्डलीनिर्माणं च।
Module IV - दशा-दशापहारानयनम् ।

Essential Reading:

- Module I - माधवीयम्- प्रथमाध्यायः।
Module II - प्रादेशिकपञ्चाङ्गम् (मातृभूमिपब्लिक्लेषन्)
Module III- IV- शुद्धदृग्गणितम् – प्रकीर्णप्रकरणम् (ग्रहदृष्टिरश्मिगणनां विहाय)

General Reading:

1. गणितनिर्णयः (पुलियूर् पुरुषोत्तमन् नम्बूतिरी) प्रथमोऽध्यायः ।
2. पञ्चबोधः - पूर्वार्धम्।
3. शिशुबोधः।
4. प्रश्नानुष्ठानपद्धतिः(तृतीयाध्यायः)

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
III	Core course III	SJ.1341	5	4

MUHŪRTACINTANAM

(मुहूर्तचिन्तनम्)

Aim of the course:

कालस्य माहात्म्यं जानाति। कालानां शुभाशुभत्वं तत्प्रवचनसामर्थ्यं च प्राप्नोति।

Objectives of the course:

1. शुभाशुभकालबोधं प्राप्नोति।
2. दोषसामान्यलक्षणम् अवगच्छति।
3. विवाहादिविहितकर्मणां मुहूर्तनिर्णयनं कर्तुं परिचयं प्राप्नोति।
4. मुहूर्तनिर्णयनानन्तरं फलप्रवचनं कर्तुं सामर्थ्यं लभते।

Course outline:

- Module I - दोषसामान्यलक्षणं, दोषापवादाः, गुणाश्च।
- Module II - नित्यदोषाः, षट् दोषाः, कर्तृदोषाः, मासभेदाः च।
- Module III - षोडश संस्काराः, नामकरण-अन्नप्राश-विद्यारम्भ-
उपनयनमुहूर्ताः
- Module IV - कर्णवेध-विवाह- कलश- गृहारम्भ-गृहप्रवेश-यात्रा-कृषि-
औषधमुहूर्ताः।

Essential Reading:

- Module I - माधवीयम् - 2, 3 अध्यायौ

Module II-IV- मुहूर्तपदवी (प्रसक्तभागाः)

General Reading:

1. मुहूर्तचिन्तामणिः।
2. मुहूर्तमार्तण्डः।
3. कालदीपकम्।
4. पञ्चाङ्गम्।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
III	Complementary V	SJ.1331	3	3

PRAŚNAPARICINTANAM

(प्रश्नपरिचिन्तनम्)

Aim of the course:

ग्रहस्थित्यनुसारं भाव-दैवानुकूल-बाधानिरूपणसामर्थ्यप्राप्तिः

Objectives of the course:

1. प्रश्नकर्तुः आयुः भावफलं च ज्ञातुं शक्तिं सम्पादयति।
2. लग्नादिद्वादशभावफलं पठति।
3. दैवानुकूल्यप्रातिकूल्यावस्थां ज्ञातुम् अवगाहं जनयति।
4. दोषपरिहारादिक्रियाम् अवगच्छति।

Course outline:

- Module I - लग्नादिभावचिन्तनम् – तत्रत्य शुभाशुभग्रहयोगफलम्।
- Module II - लग्नादिभावमान्दिफलम्।
- Module III - ग्रहाणाम् इष्टानिष्टभावफलम्।
- Module IV - सर्पबाधादिनिरूपणम्।

Essential Reading:

Module I-IV- प्रश्नमार्गः (एटक्काट् नम्बूतिरी) 14, 15 अध्यायौ।

General Reading:

1. कृष्णीयम् (कृष्णाचार्यः)
2. फलदीपिका (मन्त्रेश्वरः)
3. सारावली (कल्याणवर्मा)
4. प्रश्नानुष्ठानपद्धतिः।
5. प्रश्नरीतिः।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
III	Complementary VI	SV.1332	3	3

VĒDĀNTASĀRAH

(वेदान्तसारः)

Aim of the course:

This course aims at making students aware about the fourth Purushartha - Moksha.

Objectives of the course:

1. To give the knowledge of four Purusharthas.
2. To achieve the knowledge about the qualities of a Vedanta student.
3. To know about the concept of Avidya.
4. To acquire the knowledge about Moksha and the importance of Karmayoga towards Moksha.

Course outline:

Module I - Purusharthajnanam.

Module II - Anubandhachatushtayam of Advaita Vedanta.

Module III - Avidyaswarupam - its divisions, prapanchotpattih-

Including

panchikaranam, Sukshmashariram, Sthulashariram.
Module IV - Apavadaswarupam- Jivanmuktaswarupam,
Arjunavishadayogah, Stitaprajnalakshana.

Essential Reading:

1. Vedantasarah – Sadananda.
2. Bhagavad Gita (Chapter I,II – Slokas 54 to 72)

General Reading:

1. Indian Philosophy- Dr. S.Radhakrishnan.
2. Vedantaparibhasha – Dharmarajadhvareendra.
3. Bhagavad Gita - Sankarabhashyam

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
IV	Core course IV	SJ.1441	5	4

VYĀVAHĀRIKAGANITAM

(व्यावहारिकगणितम्)

Aim of the course:

सङ्कलनव्यवकलनादिचतुष्क्रियासु नैपुण्यं तथा वर्ग – वर्गमूल-घन- घनमूलादीनां
झटिति गणनासामर्थ्यं च।

Objectives of the course:

1. राजमुद्रातिलादैर्घ्यमानचिन्तनम्।
2. भारतीयगणितप्रकारेषु चतुष्क्रियासु अभिरुचिः तथा स्पष्टता च भवति।
3. सङ्कलनव्यवकलनादिचतुष्क्रियासु उदाहरणसाहाय्येन सामर्थ्यं जनयति ।
4. वर्ग-वर्गमूल-घन-घनमूलादिक्रियासु उदाहरणसाहाय्येन सामर्थ्यं सम्पादयति।

Course outline:

- Module I - राजमुद्रातिलादैर्घ्यमानानां पठनम्।
 Module II - लीलावतीग्रन्थगतसरलोदाहरणेन पाठनम्।
 Module III - सङ्कलन-व्यवकलन-गुणन-हरणक्रियासु सरलसोदाहरणद्वारा सामर्थ्यसम्पादनम्।
 Module IV - वर्ग- वर्गमूल-घन-घनमूलादीनां सोदाहरणपठनम्।

Essential Reading:

- Module I& IV - लीलावती (भास्कराचार्यः) आदितः श्रेढीव्यवहारपर्यन्तम्

General Reading:

1. शुल्बसूत्रम्।
2. वेदगणितम्।
3. गणितयुक्तिभाषा।
4. सूर्यसिद्धान्तः।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
IV	Core course V	SJ.1442	4	3

JANMAPRAKARANAM

जन्मप्रकरणम्

Aim of the course:

मनुष्यस्य कर्म-कर्मफलविषयकज्ञानावगमनम्।

Objectives of the course:

1. जन्म, बालारिष्टताः, सद्योमरणादिकं च अवगच्छति।
2. आयुर्दायम् अवगच्छति।
3. दशापहारफलचिन्तनप्रकारं जानाति।
4. अष्टकवर्ग- कर्माजीवकं जानाति।

Course outline:

- Module I - जन्म-वालारिष्ट- सद्योमरणादिचिन्तनम्।
Module II - आयुश्चिन्तनम्।
Module III - दशापहारफलानुभवज्ञानम्।
Module IV - अष्टकवर्ग – अर्थाप्तिज्ञानम्।।

Essential Reading:

Module I-IV- बृहज्जातकम् (वराहमिहिरः) 5 -10 अध्यायाः।

General Reading:

1. सारावली - कल्याणवर्मा।
2. फलदीपिका – मन्त्रेश्वरः।
3. जातकादेशः।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
IV	Complementary VII	SJ.1431	3	3

BHŪGŌLAPARIJÑĀNAM

(भूगोलपरिज्ञानम्)

Aim of the course:

गोलपरिभाषा, गोलस्वरूपं, भूगोलवर्णनम् इत्यादिकम् अवगच्छति।

Objectives of the course:

1. गोलस्वरूपवैशिष्ट्यम् अवगच्छति।
2. चतुरश्रगोलीयरूपभेदं जानाति।
3. भूमेः उत्पत्तिः आकर्षणशक्तिः इत्यादिविषयज्ञानं लभते।

4. भूगोले जम्बूद्वीपादीनां स्थितिपरिज्ञानं सिद्ध्यति

Course outline:

- Module I - गोलप्रशंसा, गोलस्वरूपञ्च।
Module II - गोलस्वरूपप्रश्नाध्यायः।
Module III - भुवनकोशो भूम्युत्पत्तिविषयकपौराणिकमतं,
सिद्धान्तशिरोमणिकारस्य अभिमतं च।।
Module IV - भूगोलवर्णनां भुवनकोशसंस्थानं च।

Essential Reading:

- Module I -IV- सिद्धान्तशिरोमणिः (भास्कराचार्यः) – गोलाध्यायः।

General Reading:

1. सूर्यसिद्धान्तः।
2. गोलपरिभाषा।
3. आर्यभटीयम्।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
IV	Complementary VIII	SS.1432	3	3

SĀHITYAPARICAYAH

(साहित्यपरिचयः)

Aim of the Course

संस्कृतसाहित्यं प्रति अलङ्कारवृत्तादीन् प्रति च छात्राणाम् अभिरुच्युत्पादनाय सम्भाषणचातुरीवर्धनाय च।

Objectives of the Course

1. संस्कृतसाहित्यावगमनाय ।
2. अस्माकं सांस्कारिकावगमनाय।
3. अलङ्काराणाम् अवगमनाय ।

4. छन्दशास्त्रावगमनाय ।

Course outline:

Module I - अलङ्काराः - उपमा, उत्प्रेक्षा, रूपकम्, अतिशयोक्तिः, अर्थान्तरन्यास

दृष्टान्तः, दीपकम्, काव्यलिङ्गम्, यमकम्, अनुप्रासः.

Module II - वृत्तानि - आर्या, गीति, अनुष्टुप्, इन्द्रवज्रा, उपेन्द्रवज्रा, उपजाति, वसन्ततिलकम्, शार्दूलविक्रीडितम्, स्रग्धरा, मालिनी.

Module III - काव्यम् – कुमारसम्भवम् प्रथमसर्गः श्लोकाः 1-25।

Module IV - संस्कृतसम्भाषणम् ।

Essential Reading:

1. कुवलयानन्दः (टी.के. रामचन्द्र अय्यर्, आर्.एस् वाध्यार् आन्ट् सण्स्, पालक्काट्)
2. लघुवृत्तरत्नाकरः (टी.के. रामचन्द्र अय्यर्, आर्.एस् वाध्यार् आन्ट् सण्स् पालक्काट्)
3. कुमारसम्भवम् (एं बी. वारणासी)
4. प्रथमादीक्षा(राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम्) सम्भाषणम् 1 – 10.

General Reading:

1. संस्कृतसाहित्यचित्रम् Vol 1&2(केरलसाहित्य-आकादमी, तृशूर)
2. संस्कृतसाहित्येतिहासः (चौखम्बा, वाराणसी)
3. A history of Sanskrit Literature (A.B.Keith, Motilal Banarsidas, Newdelhi)

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
V	Core Course VI	SJ.1541	4	4

GRAHAYŌGAVICĀRAH

(ग्रहयोगविचारः)

Aim of the course:

राजनाभसचान्द्रदिग्रहप्रवृज्यादियोगविषये परिज्ञानं प्राप्नोति।

Objectives of the course:

1. विविधराजयोगान् जानाति।
2. नाभसचान्द्रयोगावगमनं भवति।

3. द्विग्रहप्रवृज्यादियोगान् परिचिनोति।
4. द्रेष्काणस्वरूपमवगच्छति।

Course outline:

- Module I - राजयोगप्रकरणम्।
Module II - नाभसयोगप्रकरणं चान्द्रयोगप्रकरणं च।
Module III - द्विग्रहप्रवृज्यायोगप्रकरणम्।
Module IV - द्रेष्काणस्वरूपम्।

Essential Reading:

Module I- IV - बृहज्जातकम् (वराहमिहिराचार्यः) 11,12,13,14,15,24,25
अध्यायाः।

General Reading:

1. सारावली (कल्याणवर्मा)।
2. फलदीपिका (मन्त्रेश्वरः)।
3. जातकादेशः।
4. बृहत्पराशरहोराशास्त्रम्।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
V	Core Course VII	SJ.1542	4	4

BHĀRATĪYAKĀLAGANANĀSAMPRADĀYAH

(भारतीयकालगणनासम्प्रदायः)

Aim of the course:

कालसङ्कल्पं कालविस्तरं सङ्ख्यासम्प्रदायं च अवगच्छति।

Objectives of the course:

1. सङ्ख्यासम्प्रदायं कालपरिभाषां च अवगच्छति।

2. सौरादि नवविधकालमानानि अवगच्छति।
3. ग्रहकक्ष्याक्रमं कालहोराधिपत्यक्रमं च परिचिनोति।
4. ग्रहाणां प्रकाशकारणादिकज्ञानं सम्पादयति।

Course outline:

- Module I - सङ्ख्यासम्प्रदायाः । आर्यभटीय-भूत-कटपयादिसङ्ख्याः।
- Module II - कालशब्दव्युत्पत्तिः, नवविधकालमानानि।
- Module III - ग्रहकक्ष्याक्रमः।
- Module IV - ग्रहाणां प्रकाशकारणादयः।

Essential Reading:

- Module I - प्रबन्धसङ्ग्रहे कालः कलयतामहम् इति प्रबन्धः।
- Module II-IV- आर्यभटीयम् – कालक्रयापादः ।

General Reading:

1. सूर्यसिद्धान्तः- प्रथमोऽध्यायः।
2. सिद्धान्तशिरोमणिः – मध्यमाधिकारे कालमानाध्यायः।
3. सिद्धान्ततत्त्वविवेकः (कमलाकरः)।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
V	Core course VIII	SJ.1543	4	2

GRAHĀNAM BHĀVĀŚRAYACINTANAM

(ग्रहाणां भावाश्रयचिन्तनम्)

Aim of the course:

द्वादशराश्याश्रयग्रहाणां शुभाशुभफलदायकत्वावगमनम्।

Objectives of the course:

1. लग्नादि द्वादशभावानां निर्णयसामर्थ्यं सम्पादयति।
2. भावेषु ग्रहाणां स्थाननिर्णयावगमननिपुणतां सम्पादयति।
3. शुभाशुभभावानां ज्ञानं सम्पादयति।
4. तमोग्रहयोः गुलिकस्य च प्रश्नफलानुभवे स्वाधीनं कियदित्यवगमनं भवति।

Course outline:

- Module I - लग्नं नाम किम्। लग्नादि द्वादशभावानां निर्णयः।
- Module II - ग्रहस्फुटवशात् भावादि च, ग्रहाणां सूक्ष्मभावव्यवस्थितिनिर्णयः।
- Module III - द्वादशभावेषु शुभाशुभफलचिन्तनेन शुभाशुभभावनिर्णयः।
- Module IV - राहुकोत्वोः प्रश्ने विशेषचिन्तनं, तथा गुलिकस्य द्वादशभावगत-
शुभाशुभफलानि

Essential Reading:

- Module I-III- चमत्कारचिन्तामणिः (नारायणभट्टपादः) - पूर्णम्।
- Module IV - भावप्रकाशः – राहुभावफलाध्यायः, केतुभावफलाध्यायः।

General Reading:

1. बृहज्जातकम् – अध्यायः 16
2. भावकुतूहलम् (जीवनाथः)।
3. जातकालङ्कारः (गणेशदैवज्ञः)।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
V	Core Course IX	SJ.1544	4	4

GRAHAGANITAM

(ग्रहगणितम्)

Aim of the course:

ग्रहस्फुटगणितक्रमं शुद्धदृग्गणितसम्प्रदायेन अवगच्छति।

Objectives of the course:

1. कलिवर्ष-शकवर्ष-ग्रिगोरियवर्ष-कोलम्बवर्षाणां परस्परसम्बन्धावगमनं प्राप्यते।

2. करणग्रन्थज्ञानं, ध्रुवादिसम्प्रदायं, मध्यमगणितं च अवगच्छति ।
3. मध्यमगणितस्पष्टीकरणग्रहस्फुटानयनज्ञानं च सम्पादयति।
4. मन्दकेन्द्र-शीघ्रकेन्द्रादिव्यवस्थां जानाति।

Course outline:

- Module I - कलिदिन-खण्डशेष-ग्रहध्रुव-ग्रहमध्यमानां गणितरीतिः।
- Module II - सूर्यचन्द्रस्फुटानयनप्रकारं संस्कारक्रियाः मन्दकेन्द्रव्यवस्था च।
- Module III - पञ्चताराग्रहाणां मन्दकेन्द्र-शीघ्रकेन्द्रपरिणतसंस्काराणां परिचयः।
- Module IV - ग्रहस्फुटं ग्रहाणां राशिक्षेत्रे विन्यासक्रमः च।

Essential Reading:

- Module I –IV- शुद्धदृग्गणितम् (वी.पी.के.पोतुवाल्) मध्यमप्रकरणस्फुटप्रकरणे।

General Reading:

1. गणितनिर्णयः।
2. गणितप्रकाशिका।
3. केतकीग्रहगणितम्।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
V	Core Course X	SJ.1545	4	4

RATNAPARĪKSHĀ

(रत्नपरीक्षा)

Aim of the course:

रत्नानां गवेषणबुद्ध्या परिज्ञानम्। नित्यजीवने ग्रहाणाम् अनिष्टवशात् जातकदोषपरिहारं तत्तत्-रत्नधारणेन कथमिति विशेषज्ञानं जनयति।

Objectives of the course:

1. रत्नानां विविच्य अवबोधं जनयति।
2. यथार्थरत्नानां परिज्ञानं जनयति।
3. प्रत्येकं जनेन किं रत्नं धरणीयमिति परिज्ञानम्।
4. विवधप्रदेशेषु विद्यमानानां रत्नानाम् अवबोधः भवति।

Course outline:

- Module I - वज्र –इन्द्रनील-मरतक- इत्यादिद्वाविंशतिरत्नानां परिचयः।
Module II - रत्नानि दृष्ट्वा परिशुद्धिपरीक्षणं कथमिति प्रायोगिकज्ञानम्।
Module III - रत्नानां ग्रहाणां च सम्बन्धः।
Module IV - नित्यजीवने उपयोक्तव्यानि रत्नानि कानि इति प्रायोगिकपरिज्ञानम्।

Essential Reading:

- Module I –IV- बृहत्संहिता (वराहमिहिराचार्यः) - वज्रपरीक्षा, मुक्ताफलपरीक्षा, पद्मरागपरीक्षा, मरतकपरीक्षा च (चत्वारः अध्यायाः)।

General Reading:

1. फलदीपिका ।
2. पञ्चाङ्गम्।
3. नारदसंहिता।
4. भद्रबाहुसंहिता।
5. अद्भुतसागरः।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
V	Open course	SJ.1551	3	2

JYŌTIRGANITAM

(ज्योतिर्गणितम्)

Aim of the course:

ज्योतिःशास्त्रस्य सामान्यपरिचयः गणितप्राधान्यं वेदगणितस्य परिचयश्च।

Objectives of the course:

1. वेदवेदाङ्गविद्यासु ज्योतिषस्य स्थानम् अवगच्छति।
2. राशिग्रहनक्षत्राणां परिचयः भवति।
3. ज्योतिःशास्त्रे गणितस्य प्राधान्यं वैदिकगणितेन सह सम्बन्धं च जानाति।

4. प्राचीनभारतीयचतुष्क्रियादिसम्प्रदायम् अवगच्छति।

Course outline:

Module I - वेद-वेदाङ्गपरिचयः, ज्योतिषस्य नेत्रस्थानीयत्वम्। त्रयः
स्कन्धाः

षडङ्गानि च।

ModuleII - द्वादशराशीनां नवग्रहाणां सप्तविंशतिनक्षत्राणां नामपरिचयः।

Module III - वेदगणितप्राधान्यम्।

Module IV - चतुष्क्रिया – वर्गः, घनं, वर्गमूलं, घनमूलम् च।

Essential Reading:

Module I - प्रश्नमार्गः (एटक्काट् नम्बूतिरी) प्रथमाध्याये प्रथमद्वादशश्लोकाः।

ModuleII - मुहूर्तमाधवीयस्य प्रथमाध्यायः।

ModuleIII&IV - वेदगणितम् (भारतीतीर्थस्वामी) प्रथमभागे प्रथमद्वितीयाध्यायौ
(Published by Vidyaniketan, Thrissur)

General Reading:

1. वेदगणितम् (कुरुक्षेत्रप्रकाशनम्)
2. लीलावती (भास्कराचार्यः)
3. गणितयुक्तिभाषा।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
V	PROJECT WORK	SJ.1646	3	-

PROJECT WORK

Aim of the course:

To develop skills for preparing research papers.

Objectives of the course:

1. To introduce the methodology of project.

2. To familiarize various projects.
3. Selecting topics for research papers
4. Collection of research materials

Course outline:

- Module I - Introduction
 Module II - Research Methodology in Sanskrit
 Module III - Descriptive Research.
 Module IV - Collection of resource materials.

The project should be submitted at the end of sixth semester Examination.

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
VI	Core Course XI	SJ.1641	4	4

GRAHĀNAM RĀŚYĀŚRAYAPHALANIRŪPANAM

(ग्रहाणां राश्याश्रयफलनिरूपणम्)

Aim of the course:

जन्मकालिकचन्द्रावस्थानुसारं (नक्षत्र-राशि-दृष्टि) फलविज्ञानं, अर्कादीनां ग्रहाणाम् आश्रयफलविज्ञानं भावफलविज्ञानं च सम्पादयति।

Objectives of the course:

1. मेषादिराशिषु स्थितानां चन्द्रेतरग्रहाणां फलानि अवगन्तुं समर्थः भवति।
2. मेषादिराशिषु जातानां शीलगुणागिज्ञानम्।
3. मेषादिराशिषु सूर्यादिग्रहाणाम् आश्रयफलज्ञानं प्राप्नोति।
4. लग्नादिद्वादशभावेषु ग्रहाणाम् आश्रयफलम् अवगच्छति।

Course outline:

- Module I - मेषादिराशिषु चन्द्रस्थितराशिफलनिर्णयः।
 Module II - चन्द्रेतरग्रहाणां मेषादिराश्याश्रयफलम्।

Module III - ग्रहाणां दृष्टिनिर्णयः। फलनिर्णये चन्द्रं प्रति ग्रहाणां दृष्टेः स्वाधीनम्।

Module IV - स्वेच्चमूलत्रिकोणादिफलनिरूपणम् अनिष्टयोगचिन्तनञ्च।
Essential Reading:

Module I - IV - बृहज्जातकम् (वराहमिहिरः) 16 तः 21 पर्यन्ताः अध्यायाः।

General Reading:

1. सारवली (कल्याणवर्मा)
2. फलदीपिका (मन्त्रेश्वरः)
3. भावप्रकाशः (गणेशदैवज्ञः)
4. चमत्कारचिन्तामणिः (नारायणभट्टः)

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
VI	Core Course XII	SJ.1642	5	4

SIDDHĀNTATATTVAM

(सिद्धान्ततत्त्वम्)

Aim of the course:

सिद्धान्तलक्षणं, कालमानादिकं, रेखागणितं च अवगच्छति।

Objectives of the course:

1. सिद्धान्तलक्षणम् अवगच्छति।
2. पञ्चसिद्धान्तानां सामान्यपरिचयं लभते।
3. विविधानि कालमानानि अवगच्छति ।
4. रेखागणितपरिचयं सम्पादयति।

Course outline:

Module I - सिद्धान्तलक्षणम् ।

Module II - कालपरिभाषा-कालमान-ग्रहसाधनादिकम्।

Module III - अहर्गणानयनम्, ग्रहगति-ज्यास्पष्टीकरणादिकम्।।

Module IV - रेखा- समान्तररेखा- सरलरेखा- इत्यादीनां परिभाषाम् अवगच्छति।

Essential Reading:

Module I- III- सूर्यसिद्धान्तः (मयासुरः) - मध्यमाधिकारः, मानाध्यायः च।

Module IV - रेखागणितस्य परिभाषाः, प्रथमाध्यायश्च।

General Reading:

1. सिद्धान्तशिरोमणिः- प्रथमाध्यायः।
2. पञ्चसिद्धान्तिका (वराहमिहिरः)।
3. आर्यभटीयम् (आर्यभटः)
4. अर्वाचीनं ज्योतिर्विज्ञानम्।
5. गोलपरिभाषा ।
6. ज्योतिप्रकाशिका (ए.आर्. राजराजवर्मा)

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
VI	Core course XIII	SJ.1643	5	4

CIKITSĀJYŌTISHAM

(चिकित्साज्योतिषम्)

Aim of the course:

ज्योतिष – आयुर्वेदसमन्वयः आरोग्यपरिपालनाय।

Objectives of the course:

1. रोगकारणं रोगभेदं च जानाति।
2. रोगनिर्णयं कथमिति अवगच्छति ।
3. रोगारम्भप्रशमनकालः कः इति निर्णेतुं शक्तिं सम्पादयति।
4. ज्योतिषद्वारा रोगपरिहारमार्गः कः इत्यवगच्छति।

Course outline:

Module I - रोगहेतुः पूर्वजन्मनि वा इह जन्मनि वा इत्यादिपरिज्ञानं, विविधाः

रोगाः के इत्यादीनां निर्णयः।

Module II - जातके प्रश्ने वा ग्रहाणां स्थितिवशात् रोगः अस्ति वा न वा अस्ति चेत् कायिकं वा मानसिकं वा इति निर्णयः।

Module III - रोगः कदा आगतः अस्य रोगस्य शमनकालः कदा इत्यादि प्रमाणानुसारेण पठनम्। ग्रहाणाम् अनिष्टस्थितिवशात् रोगः जायते वा

अथवा पूर्वजन्मकृत-दुष्कृतवशात् जायते वा इति ज्योतिःशास्त्रदृष्ट्या

परिज्ञानम्। अस्य रोगस्य परिहारमार्गं प्रश्नमार्गानुसारेण पठति।

Module IV - मृत्युहेतुस्थानादिज्ञानम्।

Essential Reading:

Module I -III- प्रश्नमार्गः 12,13 अध्यायौ।

Module IV - बृहज्जातकम् - अध्यायः 23

General Reading:

1. कृष्णीयम् – अध्यायः 13
2. फलदीपिका – अध्यायः 14
3. चिकित्साज्योतिषम् (मुत्तुस्वामी)
4. अष्टाङ्गहृदयम् – सूत्रस्थानस्य 1,2 अध्यायौ

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
VI	Core Course XIV	SJ.1644	4	3

VIVĀHAPAṬALAH

(विवाहपटलः)

Aim of the course:

दाम्पत्यजीवितसौख्यार्थं जातकेषु ग्रहाणां परस्परस्थितिर्वैशिष्ट्यसमानता आवश्यकी। अस्य परिशोधनासामर्थ्यं सम्पादयति।

Objectives of the course:

1. स्त्रीजातकचिन्तनविशेषज्ञानम्।
2. विवाहकाल-भार्यास्वभावादिचिन्तनम्।
3. स्त्रीपुरुषानुकूल्यपरिज्ञानम्।
4. अष्टविधानुकूल्यप्राधान्यम्।

Course outline:

- Module I - स्त्रीजातकचिन्तनप्रकारः।
Module II - विवाहकाल-भार्यास्वभाव-दाम्पत्यकालादिचिन्ता।
Module III - नक्षत्रानुकूल्यादिचिन्तनम्।।
Module IV - पापसाम्यदशासन्ध्यानुकूलम्।

Essential Reading:

- Module I - बृहज्जातकम् (वराहमिहिरः) अध्यायः- 22।
Module II-IV- प्रश्नमार्गः - 20,21 अध्यायौ।

General Reading:

1. शशाङ्गशारदीयम्
2. फलदीपिका।
3. बृहत्संहिता।
4. माधवीयम् ।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
VI	ELECTIVE	SJ.1661	5	4

VĀSTUVIDYĀ

(वास्तुविद्या)

Aim of the course:

भूमेः लक्षणं, शुभाशुभत्वं, वास्तुपरिज्ञानं, गृहनिर्माणपरिज्ञानं, गृहपरिस्थितिज्ञानं च सम्पादयति।

Objectives of the course:

1. लक्षणयुक्तभूमीनां स्वीकरणप्राप्तिं जनयति।
2. गृहनिर्माणरीतेः सामर्थ्यं जनयति।
3. उपगृहाणां कूपानां च स्थाननिर्णयज्ञानं सम्पादयति।।
4. पारिस्थितिकसौहृदभूमेः परिज्ञानम्।

Course outline:

- Module I - भूमिलक्षणं, ग्राह्यत्याज्यभूमेः स्वरूपं लक्षणं च।
 Module II - मनुष्यालयनिर्माणचिन्ता। देवालयमनुष्यालययोः स्थानविवेकः।
 Module III - पारिस्थितिकसौहृदवृक्षाः – वृक्षारोपविधिः।
 Module IV - उपगृहाणां कूपानां च स्थाननिर्णयक्रमः।

Essential Reading:

- Module I-III - मनुष्यालयचन्द्रिका - प्रथमाध्यायः द्वितीयाध्यायः च।
 Module IV - प्रश्नमार्गः - षड्विंशाध्यायः।

General Reading:

1. वास्तुकौमुदी।
2. तन्त्रसमुच्चयः (शिल्पभागः)।
3. मयमतम्।
4. देवप्रश्नः।

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
VI	PROJECT WORK	SJ.1646	3	4

PROJECT WORK

Aim of the course:

To acquire knowledge about theoretical and practical knowledge of preparing project.

Objectives of the course:

1. To give practice in preparation of a project.
2. To make capable the students to prepare Projects in specific manner
3. Creates ability in presenting information and ideas clearly and effectively.

Course outline:

- Module I - Practical approach to project.
- Module II - Preparation of project
- Module III - Presentation of the project report with title, preface, final edition of the research paper and it`s print out.

2017 Admissions

**Additional Language Sanskrit for all career related
First Degree programmes under CBCS system
2 (a), including BPA**

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
1	Lang. Course II (Adl. Lan.I)		5	3

POETRY AND DRAMA

Aim of the Course

Aim of the course is intended to develop the students ability to know the Sanskrit Poetry and Sanskrit Drama

Objectives of the Course

1. To introduce Sanskrit Poetry
2. To develop reading ability of the student
3. Understanding Sanskrit Drama
4. Learning the characteristics of Sanskrit Drama

Course outline

Module I	Brief introduction of Kalidasa
Module II	Kumara Sambhava - Canto V
Module III	Brief introduction of Bhasa
Module IV	Madhyama vyayoga

Essential Reading

1. Kumara Sambhava - Canto V (1-50 slokas)
2. Madhyama vyayoga of Bhasa

General Reading

1. Kumarasambhava of Kalidasa
2. Works of Kalidasa
3. Works of Bhasa
4. History of Sanskrit Literature

**Additional Language Sanskrit for all career related
First Degree programmes under CBCS system
2 (a), including BPA**

Semester No	Course Title	Course Code	L	C
II	Lang. Course (Adl. Lan.II)		5	3

PROSE AND KAVYA IN SANSKRIT

Aim of the Course

The course aims to develop the students ability to know about the Sanskrit prose and poems.

Objectives of the Course

1. To introduce the prose in Sanskrit
2. To create awareness in Sanskrit fables

Essential Reading

1. Chandrapēda Charitham - from the beginning upto
पश्यन्त्या एव मे सर्व एव ते तारागणमध्यमविशद्

By T.K. Ramachandra Aiyar

2. Sree-Krishnavilasa Kavya - Canto III 1-40 slokas

General Reading

1. Chandrapēda Charitham
2. Srikrishna vilasakavyam
3. Kadambari

Additional Language Sanskrit for all career related First Degree
programmes under CBCS system 2 (a), including BPA

First Semester Examination 2017-18

SK.1111.3 POETRY AND DRAMA

Time : 3 hrs

Max Marks : 80

Instruction : Answer may be written either in Sanskrit or in English or in
Malayalam

I. Answer the following

(10 x 1 = 10 marks)

1. कुमारसम्भवे कति सर्गाः सन्ति ?
2. निनिन्द रूपं हृदयेना का ?
3. सरागमस्याः रशनागुणात्पदम् - कस्याः ?
4. वदन्त्यपर्णति च तां पुराविदः - काम् ?
5. प्रचक्रमेवकुम्भनुद्धितक्रमः - कः ?
6. भासनाटकचक्रे कतिरूपकाणि सन्ति ?
7. मध्यमव्यायोगस्य मूलग्रन्थः कः ?
8. सविमर्शाहास्य वाणी - कस्य ?
9. दण्डं यथार्हमेह धारयितुं समर्थाः - के ?
10. गृहीतो मातुराज्ञया - माता का ?

II. Write a paragraph on any eight of the following (8 x 2 = 16 marks)

11. अयाचतारण्यनिवासमात्मनः - Who? Whom? For what?
12. सरागमस्याः रशनागुणात्पदम् - Whose? How?
13. द्वयेऽपि निक्षेप इवार्पितं द्वयम् - Who? What? Where?
14. तपोवनं तच्च बभूव पावनम् - How?
15. बभूव तस्याः किल पारणाविधिः - Whose? How?
16. वदन्त्यपर्णति च तां पुराविदः - Whom? Why?
17. अकार्दमेतच्च मयाय कायं - What is the अकार्दमे?
18. तयाहमाज्ञप्तः - By Whom? What?

19. नेत्रेणमाहरति बन्धुरिवागतोऽयम् Explain?
20. लोकवीरस्य पुत्रः - Who? Why?
21. वृद्धब्राह्मणः कः? सः किमर्थं वनं प्राप्तः?
22. नर इव जलगर्भो लीयमानेन्दुलेखः। विशदयत।

III. Annotate any six of the following

(6 x 4 = 24 marks)

23. न धर्मवृद्धेषु वयःसमीक्ष्यते।
24. शरीरबद्धः प्रथमश्रमो यथा।
25. शरीरमाद्यं खलु धर्मसाधनम्।
26. कः कटं प्रसारयेत् पन्नगरत्नसूचये।
27. युगनिधने प्रतिमाकृतिर्हरस्य।
28. निर्वेद प्रत्यर्थिनी खलु प्रार्थना।
29. अतिराक्षसं खलु ते वपनम्।
30. भीतानामायुधं गृहीतम्।
31. इदमुपपन्नं पितुर्भे भीमसेनस्य

IV. Write any two of the following

(2 x 15 = 30 marks)

32. पार्वत्याः तपोऽनुष्ठानं वर्णयत।
33. 'उपमाकालिदासस्य' सोदाहरणं प्रतिपादयत।
34. संस्कृत दृश्यकाव्यप्रस्थाने भासस्य स्थानं विशदयत।
35. मध्यमव्यायोगस्य नायकस्य स्वभावचित्रणं कुरुत।

Additional Language Sanskrit for all career related First Degree
programmes under CBCS system 2 (a), including BPA

First Semester Examination 2016-17

SK . 1211.4 PROSE AND KAVYA IN SANSKRIT

Time : 3 hrs

Max Marks : 80

Instruction : Answer may be written either in Sanskrit or in English or in
Malayalam

I. Answer the following

(10 x 1 = 10 marks)

1. चन्द्रपीडचरितस्य कर्ता कः ?
2. हारीतस्य पिता कः ?
3. तारापीडस्य मन्त्री कः ?
4. शुकनासस्य पत्नी का ?
5. पुण्डरीकस्य पिता कः ?
6. श्रीकृष्णविलासस्य कर्ता कः ?
7. श्रीकृष्णविलासे कति सर्गाः सन्ति?
8. भोजराजस्य नाम किम् ?
9. स्मरन् विनिद्रो रजनीमनैषम् - Who ?
10. विमोचयामास च बन्धनस्थौ - कौ ?

II. Write a paragraph on any eight of the following (8 x 2 = 16 marks)

11. चण्डालकन्यका शूद्रकं किमवदत् ?
12. तारापीडस्य स्वप्नवृत्तान्तः।
13. चन्द्रपीडस्य जन्मवृत्तान्तः।
14. पुण्डरीकजन्म।
15. कपिञ्जलः।
16. तरलिका।
17. शूद्रकः
18. हस्ते भविष्यात्यमरावती नः। How?

19. "तेनाविलं मे हृदयं यशोऽपि" - केन ?
20. वधं स बालोऽर्हति मत्सकाशात् - Which boy? Why?
21. गोकुले स विजहार केशवः - How ?
22. स्वरथस्यपि विशङ्क्य भङ्गमर्कः Why?

III. Annotate any six of the following

(6 x 4 = 24 marks)

23. स्वस्यैवाविनयस्य फलमनेनानुभूयते।
24. देव! सम्यन्नाः सुचिरादस्माकं प्रजानां च मनोरथाः।
 25. मूढो हि मदननायास्यते।
 26. सुखमुपदिश्यते परस्य।
 27. चेदतदारब्धं भवता किमिदं गुरुभिरुपदिष्टम्।
 28. महीयसः किं घटते परागः समीरणस्याभिमुखं प्रसक्तम्॥
 29. नरवाग्रलाव्यस्तरुड्कुरात्मा परश्वघस्यापि ततोऽतिभूमिः।
 30. कथं मयूरवेषु परिस्फुरत्सु सरोजबन्धोस्तमसाभिभूतिः।
 31. सविधे न वसन्ति बुद्धिमन्तः फणिनो वायुसखस्यभूपतेश्च।

IV. Write any two of the following

(2 x 15 = 30 marks)

32. महाश्वेता वृत्तान्तं लिखत।
33. कपिञ्जलस्य मित्रस्नेहः।
34. श्रीकृष्णस्य गोकुलवासः।
35. श्रीकृष्णविलासस्य प्राधान्यम् विशदयत।